

Slovenski Gospodar.

List ljudstvu v poduk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštno vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 2 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 30 kr., za četrt leta 65 kr. — Naročnina se pošilja upravnistvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice št. 5. — Doležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr. Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oglasila se plačuje od navadne vrstice, če se natane enkrat, po 3 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Nekaj o naši trgovini.

Marljivi slovenski narod bil bi lahko na krasnej in rodovitnej svojej zemlji veliko bolj srečen in premožen, ko ne bi imel ene velike napake. In ta velika slabost njegova je: letati za ptujci in občevati z njimi, domače pa zanemarjati in prezirati. Te naše slabosti pa se zviti ptujec povsod poslužuje, dobro vedé, da s tem dobi v roke moč in oblast nad nami.

Tako imamo skoraj v vsakem kotu naše domovine naseljene ptujce, kateri se šopirijo in našega kruha pijani, nas zaničujejo. Kakor zviti jež v pravljici, prilezli so ponižni in ubogi k nam, kmalu pa so nam se pokazali v čisto drugačnej podobi. Med drugim nam to jako škodi v politiki, ker ti ptujci, ne le da nam sami kolikor mogoče nasprotujejo, še mnogo naših mož izneverijo, da postanejo odpadniki. Vsega tega kriva je naša slabost, ker se ne držimo gesla »Svoji k svojim!«

Glavna vrata, pri katerih ptujci k nam zahajajo, je trgovina. Zviti ptujec dobro vé, da se s trgovino najlažje postavi na noge in obogati, zato se navadno tega sredstva poprime. Naše ljudstvo se ga koj oklene in kmalu mu nanosi toliko premoženja, da ga ni več strah med nami. Nasproti pa se Slovenci sami vse premalo poslužujemo trgovine, ker nam med drugim žali-bog manjka najbolj duha podjetnosti.

Ali namreč ni žalostno, da imajo večino trgovine od Trsta do Radgone, od Celovca do Varaždina v rokah ptujci? Poljedelci naši pogosto potrebujejo lesa za stavbe in druge reči, pa ga ne iščejo pri naših gorjancih, nego kupijo ga od mešetarja ptujca za drag denar, seveda, ker si je on velik dobiček odračunal. Nasprotno pa gorjanci spravljajo svoje lesne izdelke v roke ptujcu, kateri jim ceno dostikrat po svojej volji nastavlja, da na svoj žep ne pozabi.

Enako je z žitom in vinom. Kmetje v sili dostikrat pod ničevno ceno morajo oddajati te pridelke, ker ga ni kupca za-nje, gorjanci pa vse to dobivajo za drag denar po trgovcih iz dalnje Ogerske, celo iz Italije. In vse to se godi zato, ker se Slovenci premalo poznamo, še več pa, ker se ne držimo gori omenjenega gesla!

Da se bolje spoznamo, treba družbe in posredovanja. To vse bi pa lahko storile zadruga, to je nekaka društva za posredovanje v trgovini. Takšna imajo po drugod, n. pr. »Vinarska zadruga« v Pulju (Istra), na katero svetujemo se obrniti, ako kdo želi dobrega isterskega vina. V Ilirski Bistrici (Notranjsko), čital sem, da se je osnovala zadruga za lesno trgovino, od katere je upati veliko uspeha. Zadruga imajo namreč namen, skupljevati pri domačinih blago in jo ponuditi na prodaj ptujcem. Na tak način se nabere velika zaloga, katera vsaki čas lahko postreže raznim naročilom. Tak zavód ima pri ptujcih veliko večje zaupanje, nego ime

ene osebe, pa tudi lažje konkurira s ptujci, kakor bi bilo to mogoče posameznikom.

Glejte, kako hirajo že dolga leta nekaj cvetoči ptujski sejmi! Takrat je bilo v Ptujju živahno, ko so ponosni Pohorci trumoma pripeljali splave lesnega in to svojega blaga ter živo barantali s kmeti ravnin in polja! Bila je prava menjava, Pohorec je dal lesa, dolinec pa žita in vina, pa je bilo vsem najboljše pomagano. Kje je bil dobiček? Gotovo med njima, ker ni bilo treba tretjega — trgovca, kakor dandanes, da se redi med njima. Dajmo popraviti to napako s tem, da kje ob Dravi n. pr. v Ptujju osnujemo zadrugo, katera naj posreduje med nami v lesni in drugi trgovini, nadomestujoča hirajoče sejme! Rodoljubi okoli Ptujja in drugod, blagovolite to premisliti! Pohorski.

Znižanje zemljiškega davka.

(Govoril poslanec Robič v državnem zboru dne 18. maja.)

Visoka zbornica! Okvir, v katerem se bode vršila revizija zemljiško-davčnega katastra, je jako ozek. Uzrok je v prvi vrsti ta, da se že iz početka ni mislilo na revizijo v tej meri, kakor se je vršila regulacija zemljiškega davka leta 1870. in 1883. Poljedelsko prebivalstvo bi že z ozirom na nizke cene vseh pridelkov in visoke troške pridelovanja imelo pravico zahtevati, da se na novo pregledajo zemljiški dohodki. Na podlagi tega bi se mogli znižati tarifi ter popraviti ocenitve.

Toda treba se je bati velikih stroškov pri regulaciji zemljiškega davka in pa v resnici žalostnih izkušenj, ki so jih imeli v mnogih deželah z okrajnimi, pa tudi z deželnimi komisijami. Kaj pa se je doseglo z vso regulacijo zemljiškega davka? Troški so znašali 30 milijonov, in z mirno vestjo smem trditi, da so bili zemljiški davki še krivičneje razdeljeni, končno pa še mnogo večja nezadovoljnost mej kmečkim prebivalstvom. Ravno to pa jasno kaže, da treba resno ta davek preosnovati, to je, odpraviti ga kot državni davek ter uvesti kot občinski.

Kakor sem že omenil, je sedanjí načrt postave jako omejen. Odpadle so okrajne komisije, pa tudi deželne komisije imajo ozko področje. Vendar upam, da bode mogoče vsaj pri nekaterih kulturah znižati tarife ali jih primerno popraviti.

Pri tej priliki pa si dovoljujem vprašanje na gosp. finančnega ministra: Ali pa so priprave za revizijo zemljiško-davčnega katastra že toliko gotove, da bodo deželne komisije mogle še letos pričeti delo? Opozarjam tudi gosp. ministra, da uradniki pri preglednih uradih v posameznih okrajih in deželah jako različno postopajo.

Na Štajarskem n. pr. se pečajo le s popravami pri kulturah.

Jaz ne mislim danes podrobneje govoriti o načrtu postave, temveč le zagovarjati koristi štajarske dežele, ki je bila hudo prizadeta po zadnji regulaciji. Štajarska dežela spada med one, katerih prebivalstvo se z vso pravico pritožuje, da mora nositi krivična bremena, in to je še občutljiveje za prebivalstvo.

Kako pa se je to zgodilo? Že gosp. poročevalec je naglašal v svojem poročilu, da je za časa regulacije zemljiškega davka nameravala vlada stalni katastralni prinos zvišati za polovico. Naravno je torej, da so se v istem smislu trudili tudi poročevalci v deželnih in okrajnih komisijah. In to se jim je posrečilo posebno v onih deželah, kjer so hoteli hitro izvršiti delo ter določiti tarife. Druge dežele pa so čakale, da so mogle primerjati.

Med tiste deželne komisije, kjer so hitro izvršili delo, spada tudi Štajarska. Na podlagi določenih tarifov so okrajne komisije cenile. In tako se je zgodilo, da so na Štajarskem čisti dohodek zvišali od 7.653.000 gld. na 11.220.000 gld. To zvišanje je porazdeljeno na vse dele dežele. Navesti hočem le eden vzgled. V okraju Bruck so zvišali čisti katastralni dohodek od 282.274 gld. na 576.836 gld., v okraju Felzbach od 638.147 gld. na 1.017.490 gld., v okraju Maribor od 738.809 gld. na 1.171.896 gld. Sicer so pozneje nekoliko znižali te številke, vendar pa je sedanji katastralni čisti prinos višji za več ko tri milijone od prejšnjega. Na Štajarskem so kmetje, ki sedaj plačujejo toliko davka, kakor je preje znašal čisti katastralni dohodek. To zagovarjajo, češ, da je svoj čas ob prehodu k stalnemu katastru štajarska dežela dobila nekaj olajšave. To pa še ne dokazuje, da olajšava ni bila opravičena. Ko bi danes veljalo to načelo, morale bi sedaj prevzeti večja bremena vse dežele, ki so pri regulaciji dobile olajšave. Dokazov imam premnogo, kako so v raznih deželah merili z raznim merilom. Toda ne bodem jih navajal, da ne poreče kdo, da hočem sedaj bremena zvrčati na druge dežele.

Gotovo je, da so popolnem opravičene mnoge pritožbe na Štajarskem glede visokega zemljiškega davka. Na Štajarskem sploh ni mogoče družih zemljišč dati v najem, ko travnike, a teh je malo v primeri z njivami. Na Štajarskem ni najemnikov, kar dokazuje, da je gospodarski položaj te dežele jako težaven.

Vprašanje je, ali je mogoča za Štajarsko primerna olajšava na podlagi te postave. To je odvisno od znižanja glavne svote zemljiškega davka in od visokosti zneska, ko bi se znižal za Štajarsko. In že danes moram odločno naglašati, da je znižanje za Štajarsko v znesku 215.000 gld. mnogo prenizko. Gospoda moja! Prošnje, deputacije in na tisoče reklamacij pričajo, da je poljedelsko prebivalstvo na Štajarskem preobremenjeno.

V poštev pa je treba jemati, da je glavna kultura na Štajarskem vinoreja. Ta pa je v zadnjih desetletjih tako opešala, da se komaj tretjina pridelja, kakor prejšnja leta. Uzrok je ta, da je že stoletja ena in ista kultura vedno na istem zemljišču. Zemlja je slabša, izsesana, in le isti še nekaj pridelajo, ki mnogo žrtvujejo, posebno umetnih gnojil. A kmet nima denarja in dr. Kronawetterju bodi povedano, da večkrat tudi veleposestnik ne.

Upam, gospoda moja, da bodo ti razlogi nekoliko veljali in da bode visoka vlada blagohotno ozirala se na pritožbe štajarske dežele. Sicer pa bodem glasoval za predlog manjšine, da se zemljiški davek zniža za poltretji milijon.

Cerkvene zadeve.

Sv. misijon v Šoštanju.

Pod vodstvom čč. oo. Doljaka in Vrhovca iz Jezusove družbe se je obhajal v župni cerkvi sv. Mihaela v Šoštanju misijon od dne 17.—25. majnika. Da bi bili v prejšnjih časih kedaj izvanredni delavci, misijonarji, obdelovali srca tukajšnjih vernih, se ne vé nikdo spomniti. Bogu bodi hvala, da je tudi ta prvi misijonski poskus tako blagoslovil! Nad 3300 obhajancev bo ohranilo ta zlati čas gotovo v vednem spominu.

Zares pastirsko-modra je bila misel, ponuditi tudi prebivalcem trga Šoštanj priliko, posebej v svoji trški podružni cerkvi poslušati čč. misijonarje. Zdaj nima pač nikdo izgovora, da se ni mogel udeležiti sv. misijona radi gneče ljudij v župni cerkvi, ali radi nevednosti slovenskega jezika. V obojem oziru se jim je ustreglo v trški cerkvi od dne 25.—28. majnika.

Daj Bog rast duhovni setvi, da bi tudi srca tistih, ki so prišli samo poslušati, pa niso pristopili k sv. zakramentom, Bog pretresel in omečal vsaj za prihodnjo, če možno — renovacijo sv. misijona! Bog povrni trudapolno delovanje čč. misijonarjev in drugih čč. gg. spovednikov, ki so deloma od daleč prihiteli domačinom v pomoč, osobito vlč. g. dekan iz Škal, ki je skoraj vsak dan tako požrtovalno prihajal v spovednico.

Srca župljanov ne bodo pozabila ganljivih pridig, ne zares impozantne procesije z misijonskim križem, ne pretresljive pridige ob sklepu pod milim nebom pred cerkvijo. V tem nepozabljivem spominu bodo vedno tudi vpletene osebe obeh gg. misijonarjev, spovednikov in še posebno domačega č. g. župnika, ki je omogočil ta prvi misijon in toliko za-nj žrtvoval. Šoštanjčan.

Gospodarske stvari.

Občine, potegnite se za ribstvo!

Pred kratkim je došel na vse občine od c. kr. glavarstev na Štajarskem ukaz, naj se točno izpolnjuje § 10 štajarske vodne postave za razširjanje in vzdrževanje rib. V tem ukazu se pešanje riboreje odločno podtika nečednosti tekočih vod, zlasti ker se pri pilah (žagah) meša in trosi žaganje v vodo. Ker pa se to ne da zabraniti, (kajti ne more se pila tako urediti, da ne bi se trosilo žaganje k vodnemu kolesu), in ker se je to godilo enako od časa, ko so kmetje pri nas začeli les rezati (pred več sto leti), pa je bilo vse eno prej dosti rib, misliti smo začeli na neki drugi uzrok, čemu hira riboreja. In ta je gotovo postava o ribstvu ali ribolovstvu, katera sedaj pri nas tako rekoč visi v zraku.

Z letom 1848. so nehale desetine in tlaka, ostale pa še mnoge stare pravice grajščinam. Med temi je bilo tudi lovljenje rib, katero pravico so dajale grajščine po svojih oskrbnikih v najem komurkoli. Vsled splošne postave o zastaranju pa so grajščinam sedaj te pravice tudi zastarele in odpadle. Po nekod so se potegnile za to občine in tudi dobile v svojo oblast ribstvo, drugod, kjer se pa te ne ganejo (marsikje še ne vedo ljudje o tem), ondi pravim, se pa ribam hudo godi. Vidi se, da ribstvo sedaj nima gospodarja in kjer tega ni doma, kaj se godi, vsakdo zna!

Godi se namreč, da tak oskrbnik oddaje po navadi pravico loviti ribe, ali dobro vedé, da ni opravičen več za to, daje ga zakupniku z opombo: na nedoločen čas. To pomenja, dokler mu pravico kdo ne izmuzne.